

บทที่ 1

บทนำ

1. สภาพของปัญหา

สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งได้แก่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล เป็นบริเวณที่มีลักษณะพิเศษต่างจากบริเวณอื่นของประเทศไทย ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เพราะเป็นจังหวัดที่มีชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามอาศัยอยู่ถึงร้อยละ 73 ของประชากรทั้งหมด¹ ประชากรเหล่านี้ มีภาษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และความเป็นอยู่แตกต่างไปจากประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ แต่กลับมีลักษณะความเป็นอยู่คล้ายคลึงกับประชากรในประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกันและได้รับอิทธิพลของศาสนาอิสลามที่นับถือกัน ในประเทศมาเลเซีย จึงทำให้ประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความรู้สึกว่าเป็นคนมาลายู² ที่อยู่ภายใต้การปกครองของไทย แม้ว่าเขาเหล่านั้นจะมีสัญชาติไทย มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย จึงเป็นสาเหตุสำคัญทำให้ชาวไทยอิสลามเหล่านั้นพยายามแยกตัวออกจากการปกครองของไทยตลอดมา

---

¹ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ.2513 จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานนายกรัฐมนตรี, พ.ศ.2514), หน้า 21,22,23 และ 19.

² ชจกภัย บุรุษพัฒน์, "ลัทธิชาตินิยมกับประเทศไทย," วิจัยปริทัศน์ 11 (มกราคม 2512) : 179.

ตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน ยิ่งกว่านั้นชาวไทยอิสลามบางกลุ่มมีความเข้าใจในหลักศาสนาไม่ถูกต้อง เช่นมีความเชื่อว่าการพูดภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษามลายูถือว่าเป็นบาป เป็นศัน ซึ่งเป็นสาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้ชาวไทยอิสลามมีความรู้สึกว่าคุณเองไม่ใช่คนไทย

แนวความคิดเพื่อปลดแอกชาวไทยอิสลามให้พ้นจากการปกครองของไทยมีขึ้นอย่างจริงจังและเห็นเด่นชัดมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ขบวนการนี้ได้ปฏิบัติการเพื่อแบ่งแยกดินแดนเพื่อปกครองตนเองหรือไม่ก็ไปรวมกับประเทศมาเลเซีย¹ ยิ่งเมื่อหลังสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลงใหม่ ๆ ขณะที่มาลาญกำลังต่อสู้เพื่อเรียกร้องเอกราชจากอังกฤษนั้น ได้มีบุคคลบางกลุ่มฉวยโอกาสโฆษณาชักจูงชาวไทยอิสลามให้เกิดความรู้สึกชาตินิยมมาลาญซึ่งจะนำไปสู่การเรียกร้องเอกราชจากประเทศไทย และใคร่ขอใหสหประชาชาติเข้ามาแทรกแซงเพื่อหยั่งเสียงประชามติว่า "ชาวไทยอิสลามจะสมัครใจอยู่กับประเทศไทยหรือประเทศมาลาญา" แต่รัฐบาลไทยได้แก้ปัญหาเรื่องนี้ไปได้²

สภาพปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาทั้งทางด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมที่เรื้อรัง ซึ่งได้สร้างความหนักใจให้กับรัฐบาลไทยทุกยุคทุกสมัย แม้ว่าได้มีการแก้ไขมาโดยตลอดก็ตาม เพราะนอกจากความสลับซับซ้อนของปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีกมากมายที่เอื้ออำนวยต่อการไม่เข้าใจกันระหว่างผู้ปกครอง (รัฐบาลไทย) และผู้อยู่ใต้การปกครอง (ชาวไทยอิสลาม) เช่นการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐบาลไทย การคมนาคม³ การศึกษานโยบายการแก้ปัญหาที่ผิดพลาดในบางเรื่องของรัฐบาลไทย ฯลฯ

¹ ใ้กล่าวรายละเอียดไว้ในบทที่ 3.

² ใ้กล่าวรายละเอียดไว้ในบทที่ 3.

³ การคมนาคมที่ก้าวหน้าจะช่วยให้ประชาชนมีการติดต่อสื่อสารกันได้มากขึ้น อันจะนำไปสู่การเข้าใจกัน และลดระยะทางทางสังคมได้มาก.

มูลเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยมีความประสงค์จะทำการวิจัยเรื่องนี้คือ ผู้วิจัยเคยมีโอกาสไปศึกษาที่จังหวัดยะลา และได้พบเห็นสภาพสังคมที่คนไทยมีความรู้สึกไม่ไว้วางใจกันระหว่างกลุ่ม (พุทธ-อิสลาม) และเมื่อได้มีโอกาสไปคลุกคลีกับคนในชนบทปรากฏว่าคนในชนบทส่วนใหญ่พูดภาษาไทยไม่ได้ และเข้าใจตนเองว่าเป็นคนมาลาญ จึงทำให้ผู้วิจัยคิดว่าเรื่องนี้เป็นปัญหาที่อันตรายต่อความมั่นคงระดับชาติมาก ดังนั้นจึงคิดต่อไปว่าถ้ามีโอกาสได้ทำการวิจัยจะทำการวิจัยเรื่องนี้เป็นเรื่องแรก โดยมีจุดประสงค์เพื่อต้องการสำรวจความรู้สึกของคนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยทั่วไปว่ามีความรู้สึกเอนเอียงไปทางมาเลเซียหรือรู้สึกเอนเอียงมายังประเทศไทยมากน้อยต่างกันอย่างไร

มูลเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจเรื่องนี้เป็นที่พรรคการเมืองบางพรรคในประเทศมาเลเซียและกลุ่มบุคคลบางกลุ่มในต่างประเทศให้การสนับสนุน ขบวนการแบ่งแยกดินแดน ซึ่งเป็นกิจการภายในของประเทศไทยโดยตรง ผู้วิจัยเห็นว่าหากไม่มีการแก้ปัญหาในเรื่องนี้อย่างรีบด่วนแล้ว อาจจะนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซีย

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เป้าหมายของการศึกษา เรื่องทัศนคติของคนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อประเทศมาเลเซียมีดังนี้

1. เพื่อทราบแหล่งความรู้เกี่ยวกับประเทศมาเลเซียของคนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้มาจากแหล่งใดบ้าง มากน้อยอย่างไร
2. เพื่อทราบว่าคนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความรู้เกี่ยวกับประเทศมาเลเซียมากน้อยแค่ไหน โดยการเปรียบเทียบกับความรู้เกี่ยวกับประเทศไทยในเนื้อหาเดียวกัน

3. เพื่อทราบความแตกต่างทางด้านความรู้สึกต่อประเทศมาเลเซียว่ามีความสัมพันธ์กับปัจจัยอะไรบ้าง

4. เพื่อทราบว่าคนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความรู้สึกใฝ่ไปทางมาเลเซียและใฝ่มาทางไทยมากน้อยอย่างไร

3. ขอบเขตของการศึกษา

จุดมุ่งหมายสำคัญของการวิจัยเรื่องนี้ตามที่กล่าวมาแล้วคือต้องการสำรวจความรู้สึกใฝ่มาเลเซียมากน้อยอย่างไร ทั้งทางด้านความรู้สึกต่อการมองภาพประเทศมาเลเซีย และความรู้สึกผูกพันในสัญชาติมาเลเซีย ตลอดจนต้องการทราบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศมาเลเซียของคนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วย ทั้งนี้จึงได้แบ่งเนื้อหาจากการวิจัยสนามออกเป็น 3 ตอนใหญ่ ๆ คือ ความรู้เกี่ยวกับประเทศมาเลเซียของคนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้เสนอไว้ในบทที่ 4 ในบทนี้ได้ทดสอบความรู้ทางคานการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม แต่เนื่องจากการวัดพฤติกรรม ซึ่งเป็นนามธรรมยังไม่มีมาตรการในการวัดที่แน่นอน เหมือนกับการวัดทางคานรูปธรรม ฉะนั้นการสรุปค่ากล่าวใด ๆ ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับประเทศมาเลเซียจึงเป็นการสรุปโดยมีข้อจำกัดอยู่ภายในเนื้อหาจากคำถามที่ถามเท่านั้น และที่น่าสังเกตคือ เนื้อหาที่ถามแต่ละประเด็นเหมือนกันระหว่างที่ถามเกี่ยวกับมาเลเซียและเกี่ยวกับไทย ซึ่งบางประเด็นที่ถามเกี่ยวกับไทย อาจเป็นปัญหาที่ง่ายสำหรับคนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพราะมีความคุ้นเคยและเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่มากกว่า แต่กลับเป็นปัญหาที่ยากเมื่อถามในประเด็นเดียวกันนี้เกี่ยวกับประเทศมาเลเซีย แต่อย่างไรก็ตามก็สามารถชี้ให้เห็นได้ว่าในประเด็นคำถามนั้น ๆ คนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความรู้หรือไม่มีความรู้มากน้อยแค่ไหน ส่วนในตอนที่สองซึ่งได้เสนอผลการวิจัยไว้ในบทที่ 5 เป็นการสำรวจทัศนคติในแง่การมองภาพประเทศมาเลเซีย โดยการถามความรู้สึกสนับสนุนหรือไม่สนับสนุนทางด้านกำลังใจ ความรู้สึกดังกล่าวที่แสดงออกมานี้อาจมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบด้วย คำถาม

ที่ถามในบทนี้ได้อธิบายเกี่ยวกับความรู้สึกต่อความสงบสุขภายในประเทศมาเลเซีย ความรู้สึกยกย่องและศรัทธาในนายกรัฐมนตรีมาเลเซีย ความรู้สึกต่อสภาพเศรษฐกิจ (การครองชีพ) ของมาเลเซีย และความรู้สึกต่อสภาพสังคมซึ่งถามในรูปของความรู้สึกว่าคนมาเลเซียมีความจริงใจต่อเพื่อนมากน้อยอย่างไร ในตอนนี้ได้ถามเปรียบเทียบความรู้สึกต่อประเทศไทยด้วย เพื่อเป็นเกณฑ์วัดให้เห็นชัดเจนขึ้น ส่วนในตอนที่สามได้เสนอผลการวิจัยไว้ในบทที่ 6 เป็นการวัดทัศนคติในรูปของความรู้สึกผูกพันในสัญชาติมาเลเซียของคนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ความผูกพันในสัญชาติดังกล่าวเป็นการแสดงออกโดยการให้ความนิยม ชอบพอ และศรัทธาในตัวบุคคลของชนมาเลเซียและเอกลักษณ์บางประการที่เป็นลักษณะประจำชาติมาเลเซีย จึงได้ถามเกี่ยวกับการชอบมีเพื่อนในมาเลเซีย การชอบเชียร์ฟุตบอลทีมมาเลเซีย การชอบชื่อและชื่อสกุลที่เป็นภาษามลายู และการชอบแต่งงานกับคนในมาเลเซีย ในบทนี้ก็ได้เปรียบเทียบความรู้สึกในคำถามเดียวกันกับประเทศไทยเช่นเดียวกัน

จะเห็นว่าโดยทั่วไปแล้วการวิจัยเพื่อวัดทัศนคติในครั้งนี้จะออกมาในรูปหยั่งเลียงประชามติระหว่างมีความรู้สึกเอนเอียงไปทางมาเลเซีย และเอนเอียงมาทางไทยนั่นเอง แต่เปิดโอกาสให้กับคนบางคนที่ไม่ประสงค์จะออกความเห็น โดยการตอบคำถามในลักษณะเป็นกลางด้วย ในการวิเคราะห์จะเน้นวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างที่ไผ่มาเลเซียและไผ่ไทยเท่านั้น

อนึ่งการวิจัยเรื่องนี้อาจสร้างปัญหาให้กับผู้อ่านบางท่านที่ไม่มีพื้นเพความรู้เกี่ยวกับปัญหาสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ฉะนั้นเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในเนื้อหาให้มากที่สุดเท่าที่ทำได้ ผู้วิจัยจึงได้เพิ่มเนื้อหาเข้าไปอีกสองบท เพื่อเป็นแนวทางและเข้าใจสภาพโดยทั่วไปของปัญหานี้ คือได้เพิ่มบทที่ 2 ว่าด้วยประวัติความเป็นมาของดินแดนแห่งนี้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และบทที่ 3 ซึ่งกล่าวถึงสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ในส่วนสุดท้ายได้กล่าวสรุปโดยย่อและมีข้อเสนอแนะข้อคิดเห็นบางประการเกี่ยวกับปัญหานี้ เพื่อเป็นแนวทางและข้อที่น่าสังเกตบางอย่างให้กับผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบในการบริหารสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเชื่อว่าจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อความมั่นคงของชาติในแง่ที่เกี่ยวกับปัญหานี้

เพื่อให้งานวิจัยครอบคลุมเนื้อหาให้มากที่สุดเท่าที่ทำได้ จึงได้กำหนดตัวแปรอิสระถึง 7 ตัวแปร คือ เพศ ศาสนา ภาษา ภูมิภาค ระยะเวลาการศึกษา อายุ และอาชีพ เพื่อแยกแยะตัวแปรตาม โดยยึดตัวแปรอิสระเป็นหลัก อย่างไรก็ตามในการวิจัยครั้งนี้ข้อจำกัดคือเวลาและทุนทรัพย์ จึงได้สุ่มตัวอย่างเพียงบางส่วนจากประชากรจริง ซึ่งมีทั้งหมดประมาณ 1 ล้านคน และนอกจากนั้นการมีคำถามเพียง 4 ข้อเพื่อบรรยายตัวแปรตามในแต่ละส่วนจึงถือว่าเป็นข้อจำกัดโดยเฉพาะตามเนื้อหาจากแบบสอบถามนั้น ๆ ด้วย

4. สมมติฐานในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้อย่างกว้าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยคือ

1. "คนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความรู้เกี่ยวกับประเทศมาเลเซียมากกว่ามีความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย" เพราะเหตุว่าคนไทยในบริเวณนี้อาศัยอยู่บนพื้นแผ่นดินที่อยู่ใกล้กับประเทศมาเลเซีย และมีการหลั่งไหลของวัฒนธรรมระหว่างดินแดนแห่งนี้กับดินแดนในประเทศมาเลเซียมากกว่า จึงได้ตั้งสมมติฐานในทางที่คนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้น่าจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศมาเลเซียมากกว่าประเทศไทย

2. "คนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้รู้สึกมองภาพเชิงสนับสนุนประเทศมาเลเซียมากกว่าสนับสนุนประเทศไทย" เนื่องจากบริเวณนี้มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศมาเลเซีย และมีสภาพสังคมที่คล้ายคลึงกันมาก จึงคาดว่าคนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้น่าจะมองภาพประเทศมาเลเซียในทางที่ดีกว่ามองภาพประเทศไทย

3. "คนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความรู้สึกผูกพันในสัญชาติมาเลเซียมากกว่ามีความรู้สึกผูกพันในสัญชาติไทย" จากเหตุผลเดียวกันที่อ้างไว้ในสมมติฐานข้อ 2 จึงคาดว่าคนไทยในบริเวณสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้น่าจะมีความรู้สึกผูกพันในสัญชาติมาเลเซียมากกว่า

5. กลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ประชาชนโดยทั่วไปในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีจำนวนประชากรรวมทั้งสี่จังหวัดเท่ากับ 972,986 คน¹ เมื่อทราบจำนวนประชากรทั้งหมดแล้วได้ทำการคำนวณหาขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรข้างล่างนี้

$$n = \frac{p(1-p)}{\frac{e^2}{z^2} + \frac{p(1-p)}{N}}$$

เมื่อ	n	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	p	=	อัตราส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดสุ่ม
	z	=	ระดับความเชื่อมั่นที่กำหนดไว้
	e	=	ความคลาดเคลื่อนที่กำหนดไว้
	N	=	จำนวนประชากรจริงทั้งหมด

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดค่าต่าง ๆ ตามสูตรคือ

---

¹ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ.2513 จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล, หน้า 21, 22, 23 และ 19.

- p กำหนดให้ = 0.1 หรือ $\frac{1}{10}$ (เนื่องจากประชากรมีขนาดใหญ่)
 z " = 1.96 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05
 e " = 0.02 (ค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 2)
 N ปรากฏว่ามีประชากรทั้งหมดเท่ากับ 972,986 คน

จากนั้นจึงนำมาคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้เท่ากับ 864.55 หรือ 865 คน แต่อย่างไรก็ตามตัวเลขนี้เป็นตัวเลขโดยประมาณ เนื่องจากจำนวนประชากรทั้งหมดได้ทำการสำรวจไว้เมื่อปี พ.ศ. 2513 เพื่อให้มีความเชื่อถือได้เพิ่มขึ้น จึงเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างขึ้นเป็น 1,000 คน ต่อจากนั้นได้นำเอาจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่คำนวณได้มากระจายไปตามพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ในการสุ่มตัวอย่างได้เลือกแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)¹ ซึ่งมีขั้นตอนของการสุ่มเริ่มจากระดับจังหวัดถึงระดับครัวเรือน โดยดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 ได้ทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มใหญ่ (Cluster) ได้ 4 กลุ่มคือ จังหวัดละกลุ่ม ในขั้นนี้ได้เฉลี่ยจำนวนตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรจริงในแต่ละจังหวัด โดยการเลือกสุ่มตัวอย่างตามพื้นที่ (Area Sampling) นั้นเอง ซึ่งปรากฏจำนวนตัวอย่างดังนี้ จังหวัดปัตตานี 339 คน นราธิวาส 336 คน ยะลา 205 คน และจังหวัดสตูล 120 คน รวม 1,000 คน

---

¹ จุมพล สวัสดิ์ศิยากร, หลักและวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุวรรณภูมิ, 2520), หน้า 176 - 177.

ขั้นที่ 2 ได้ทำการแบ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละจังหวัด เพื่อกระจายไปตามอำเภอต่าง ๆ ในขั้นนี้ได้กระจายตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรจริงของแต่ละอำเภอ (ดังปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการในตารางที่ 1) ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างตามพื้นที่เช่นเดียวกัน

ขั้นที่ 3 การเลือกกลุ่มตัวอย่างระดับตำบล ซึ่งมีตำบลทั้งหมดในจังหวัดชายแดนภาคใต้เท่ากับ 246 ตำบล เนื่องจากจำนวนตำบลมีมากเกินไป จึงเลือกสุ่มเพียงครั้งหนึ่ง (123 ตำบล) ในการเลือกใช้วิธีเลือกแบบการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการเขียนเลขที่ตำบลทั้งหมดในอำเภอนั้น ๆ แล้วจับฉลากขึ้นมาครั้งหนึ่งของตำบลทั้งหมด การจับฉลากใช้แบบไม่ใส่ลงไปอีก (Simple Random Sampling Without Replacement) เพราะแต่ละอำเภอมีตำบลไม่มากนัก เพื่อความสะดวกแต่ละตำบลที่เป็นตัวอย่างใช้จำนวนแบบสอบถามเท่ากันเฉพาะในอำเภอนั้น ๆ

ขั้นที่ 4 การเลือกกลุ่มตัวอย่างระดับหมู่บ้าน เมื่อได้ตำบลที่เป็นตัวอย่างแล้วต่อไปเป็นการเลือกตัวอย่างระดับหมู่บ้านได้ทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายเช่นเดียวกับขั้นที่ 3 โดยการเขียนเลขที่หมู่บ้านทั้งหมดของตำบลแล้วจับฉลากขึ้นมา 1 หมู่บ้าน ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มตัวอย่างของตำบลนั้น ๆ

ขั้นที่ 5 การเลือกกลุ่มตัวอย่างจากครัวเรือน เป็นการเลือกสุ่มตัวอย่างอย่างมีระบบ (Systematic Sampling) โดยการเลือกสุ่มตามลำดับเลขที่บ้าน เช่น บ้านเลขที่ 5, 10, 15 .....

อนึ่งในการเลือกสุ่มตัวอย่างครั้งนี้ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างน่าเชื่อถือและใกล้เคียงกับสภาพของประชากรจริงมากขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ยึดอัตราส่วนของศาสนาเป็นหลัก (Proportional Method Sampling) กล่าวคือแบบสอบถามที่ใช้กับปัตตานี ยะลา ต้องการกลุ่มตัวอย่างที่นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 77 จังหวัดสตูลร้อยละ 70 และจังหวัด ยะลา ฆยละ 60 (ไปรภคอรอยละของผู้นับถือศาสนาอิสลามในตารางที่ 2 หน้า ๕๐ และ ๕๑)

ตารางที่ 1 จำนวนตัวอย่างที่ตองการสุ่ม แบ่งตามท้องที่ต่าง ๆ
 ในระดับอำเภอ (คิดจากอัตราส่วนประชากรจริงในอำเภอนั้น ๆ)

อำเภอ	จำนวนที่ตองการ	อำเภอ	จำนวนที่ตองการ
<u>ปัตตานี</u> (339 คน)		<u>นราธิวาส</u> (336 คน)	
เมือง	50	เมือง	52
โคกโพธิ์	51	ตากใบ	32
ปานาเระ	28	บาเจาะ	26
มายอ	37	ยี่งอ	24
ยะรัง	44	ระแงะ	76
ยะหริ่ง	43	รือเสาะ	40
สายบุรี	50	แว้ง	31
หนองจิก	37	สุโหงโก-ลก	27
		สุโหงปาตี	32
<u>ยะลา</u> (205 คน)		<u>สตูล</u> (120 คน)	
เมือง	79	เมือง	61
เบตง	30	กิ่งท่งหว้า	8
บันนังสตา	29	ละงู	27
ยะหา	24	กิ่งควนกาหลง	24
รามัน	43		
<u>รวมทั้งสิ้น</u>			1,000

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากวิทยาลัยครูยะลาเป็นอย่างดี (สำหรับจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) คือได้มีโอกาสเลือกนักศึกษาวิทยาลัยครูยะลาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่ที่ต้องการตัวอย่าง (นักศึกษามีภูมิลำเนาอยู่ในทุกตำบลเนื่องจากการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาจากทุนของแต่ละตำบล) นักศึกษาที่ออกวิจัยสนามครั้งนี้ได้ออกเก็บข้อมูลในช่วงเวลาปิดเรียน (9-22 ธันวาคม 2521) ส่วนจังหวัดสตูลก็ได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนสตูลวิทยาเป็นอย่างดีเช่นเดียวกัน โดยให้นักเรียนชั้น ม.ศ.5 ออกวิจัยสนามในช่วงเวลาเดียวกัน ก่อนผู้ช่วยการวิจัยออกเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ชี้แจงแนวทางปฏิบัติงานสรุปได้ 3 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ

- 1) ให้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับเลือกโดยเคร่งครัด
- 2) คำนึงถึงการกระจายไปตามตัวแปรต่าง ๆ อย่างมีสัดส่วนเท่าที่ทำได้
- 3) ให้ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ใหม่มากที่สุด

การออกสนามของผู้ช่วยการวิจัยนอกจากมีผู้วิจัยคอยควบคุมอย่างใกล้ชิดแล้วยังมีอาจารย์ในสถานศึกษาทั้งสองช่วยควบคุมอย่างใกล้ชิดอีกด้วย ซึ่งเชื่อว่าข้อมูลคงจะเป็นตัวแทนของประชากรจริงได้มากพอสมควร

อย่างไรก็ตามในการปฏิบัติงานจริง ๆ ได้ประสบปัญหามากมายพอจะสรุปดังนี้คือ

- 1) ในการสุ่มตัวอย่างชั้นที่ 5 อย่างมีระบบนั้นส่วนใหญ่ได้เลือกสุ่มเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่นับถือศาสนาอิสลาม ส่วนที่นับถือศาสนาพุทธคงเลือกตามบ้านเลขที่ถัดไปที่มีผู้นับถือศาสนาพุทธ และบางบ้านเจ้าของบ้านย้ายไปที่อื่นบาง อยู่ห่างไกลเกินไปบ้าง อยู่ในท้องที่ที่อันตรายบ้าง จึงแก้ปัญหาโดยการเลือกบ้านที่ใกล้เคียงกับที่ต้องการมากที่สุด ฉะนั้นจึงมีความลำเอียงอยู่บ้าง แต่ก็สามารถได้ข้อมูลจากทุกหมู่บ้านที่กำหนดและครบตามจำนวนที่ต้องการ

- 2) ผู้ช่วยการวิจัยได้นำแบบสอบถามเกินจำนวนที่ต้องการไปบ้าง (เพราะเกรงว่าแบบสอบถามบางชุดอาจเสียใช้ไม่ได้) และเมื่อนำมาตรวจนับพบว่าข้อมูลที่เสียติดมาบ้างเล็กน้อย เช่น ผู้ตอบตอบไม่ครบจำนวนบาง ตอบเกินบ้าง (เสียประมาณ 10 ชุด) และเมื่อนับข้อมูลที่ถูกต้องได้ 1013 ชุด จึงได้นำมาวิเคราะห์ทั้งหมดเพื่อตัดปัญหาความลำเอียงจากการเลือกออก และจากการตรวจนับปรากฏว่าในกลุ่มตัวอย่างที่นับถือศาสนาอิสลามมาเกินกำหนดเล็กน้อย (อิสลาม 817 คน พุทธ 196 คน) แต่ใกล้เคียงกับสัดส่วนของประชากรจริง

6. เครื่องมือในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1. เป็นการวิจัยเอกสาร ซึ่งเสนอไว้ในบทที่ 2 และ 3 เพื่อเป็นพื้นฐานในการนำไปสู่การทำความเข้าใจในบทที่ 4, 5, 6 และ 7 ของผู้อ่าน ในส่วนนี้ได้อาศัยเอกสารทั่วไปที่เกี่ยวข้องซึ่งส่วนใหญ่ได้ขอมูลจากศูนย์เอกสารแห่งประเทศไทย หอสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฯลฯ ข้อมูลที่ได้รับมีทั้งหนังสือทางคานวิชาการ วารสาร และหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ

ส่วนที่ 2 เป็นการวิจัยสนาม ได้เสนอไว้ในบทที่ 4, 5, 6 และ 7 ได้รับข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามและแบบตามจุด ซึ่งมีลักษณะปิดทั้งหมด คือใช้แบบสอบถามแบบปิดกับผู้ที่อ่านออกเขียนได้ และใช้แบบตามจุดแบบปิดจากเนื้อหา ของแบบสอบถามเดียวกันสำหรับผู้ที่ไม่รู้หนังสือ จุดประสงค์ของการถามแบบปิด นั้น เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล ในการถามมีคำถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นส่วนที่ถามรายละเอียดส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง โดยให้เลือกตอบตามความเป็นจริง คำถามตอบนี้ประกอบด้วย

1. เพศ ประกอบด้วยเพศชายและหญิง
2. ศาสนา ประกอบด้วยศาสนาพุทธ อิสลาม และอื่น ๆ
3. ภาษา ประกอบด้วยภาษาไทย มาลาญ และอื่น ๆ
4. ภูมิลำเนา ประกอบด้วยในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล
5. ระดับการศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับ จบป.4 หรือต่ำกว่า ป.5 - ม.ศ.3 (หรือ ม.1-ม.6) ม.ศ.4 - ต่ำกว่าปริญญาตรี (หรือ ม.7-ต่ำกว่าปริญญาตรี) และจบปริญญาตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป

6. อายุ แบ่งออกเป็น 4 ระดับเช่นเดียวกันคือ ต่ำกว่า 25 ปี 26-40 ปี 41-55 ปี และ 56 ปีขึ้นไป
7. อาชีพ โดยปรับปรุงจากการได้รับความรู้และนำไป ประกอบอาชีพ หากว่าอาชีพใดที่ได้รับความรู้และแนวคิดที่คล้ายคลึงกันจะรวมเป็นอาชีพเดียวกัน เช่น ทหารกับตำรวจ ข้าราชการและผู้ใช้วิชาชีพ เป็นต้น อาชีพใดแบ่งออกเป็น 6 อาชีพคือ เกษตรกร (ประกอบด้วย ชาวไร่ ชาวนา ชาวสวน ชาวประมง ผู้ทำป่าไม้ ฯลฯ) กรรมกร (ประกอบด้วยกรรมกรและช่างโรงงาน พนักงานยานพาหนะรับจ้าง ฯลฯ) ผู้ประกอบการค้าและบริการเอกชน (ผู้จัดการ เจ้าของ ฯลฯ) ข้าราชการและผู้ใช้วิชาชีพ (พนักงานรัฐวิสาหกิจ ข้าราชการบริหาร เสมียน ครู อาจารย์ นักวิชาการ แพทย์ พยาบาล นักวิทยาศาสตร์ วิศวกร สถาปนิก นักกฎหมาย นักเขียน ฯลฯ) ทหาร-ตำรวจ และนักเรียน นิสิต นักศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นส่วนที่ตามเกี่ยวกับข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อประเทศมาเลเซีย ซึ่งประกอบด้วย

- ก. ความรู้สึกสนับสนุนโดยการมองภาพประเทศมาเลเซียเปรียบเทียบกับไทย
- ข. ความรู้สึกผูกพันในสังคมมาเลเซียเปรียบเทียบกับความรู้สึกผูกพันในสังคมไทย

ตอนที่ 3 เป็นการถามเพื่อวัดความรู้เกี่ยวกับประเทศมาเลเซีย โดยการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับไทยในเนื้อหาเดียวกัน

7. สูตรทางสถิติที่ใช้ในการคำนวณ

ก. สูตรสำหรับหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คือ

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ X = มัชฌิมเลขคณิต

X = ผลรวมของจำนวนเลข X จำนวน

N = จำนวนของจำนวนเลขทั้งหมด

หมายเหตุ ค่าเฉลี่ยหรือมัชฌิมเลขคณิต เป็นการบอกค่าเฉลี่ยปานกลางของตัวเลขหลายจำนวน ซึ่งหาได้โดยเอาจำนวนตัวเลขหลายจำนวนรวมกันแล้วหารด้วยจำนวนครั้งของการรวมค่าที่ออกมาคือค่าเฉลี่ยหรือมัชฌิมเลขคณิต ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำมาใช้ 2 กรณี คือ

- ใช้ในการหาค่ากึ่งกลางเฉลี่ยของคะแนนที่มีความรู้สึกเอนเอียงไปใฝ่มาเลเซียและไทยของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตัวแปรอิสระ (ดูรายละเอียดในข้อ 8 เรื่องการวิเคราะห์ข้อมูล)
- ใช้รวมจำนวนผู้ตอบคำถามแต่ละข้อที่ใฝ่มาเลเซียเข้าด้วยกัน รวมผู้ตอบเป็นกลางเข้าด้วยกัน และรวมผู้ตอบใฝ่ไทยเข้าด้วยกัน แล้วเอาแต่ละผลรวมหารด้วยจำนวนครั้งของการรวมออกมาเป็นจำนวนผู้ตอบเฉลี่ย

ข. สูตรสำหรับค่าไคสแควร์ (χ^2) จากการคำนวณ

$$\chi^2 = \sum \frac{(f_o - f_e)^2}{f_e}$$

เมื่อ f_o = ค่าของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จริง
 f_e = ค่าคาดหวังหรือค่าที่น่าจะเป็นของข้อมูล ซึ่งหาได้จากผลรวมของค่าในแนวนอนคูณกับผลรวมของค่าในแนวตั้งหารด้วยจำนวนประชากรทั้งหมด

ค่า χ^2 จากการเปิดตาราง ได้กำหนดค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.01 แล้วหาค่า degree of freedom จากสูตร

$$df = (c-1)(r-1)$$

เมื่อ r = จำนวนตัวเลขในแนวนอน
 c = จำนวนตัวเลขในแนวตั้ง

004732

หมายเหตุ

ค่าไค สแควร์ ใช้สำหรับบอกจุดที่แน่นอนที่จะยอมรับหรือปฏิเสธในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ หาได้โดยเปรียบเทียบค่าไค สแควร์ 2 ค่า คือ

1. ค่าไคสแควร์จากการเปิดตาราง หาได้จากการนำค่า degree of Freedom (df) ไปเปิดตารางตามระดับ

นัยสำคัญทางสถิติที่กำหนด ¹

2. ค่าไค สแควร์จากการคำนวณ คำนี้นำไคจากสูตรข้างบน
เมื่อนำค่าไค สแควร์ทั้งสองค่ามาเปรียบเทียบกัน ถ้า
หากว่าค่าจากการคำนวณมากกว่าค่าจากการเปิดตาราง เราก็
สรุปได้ว่า "ตัวแปรอิสระเป็นปัจจัยที่มีส่วนกำหนดหรือเปลี่ยนแปลง
ตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตามที่กำหนด) หากค่า
จากการคำนวณมากกว่าค่าจากการคำนวณ เราก็ปฏิเสธ (หมายความว่า
ว่าตัวแปรอิสระไม่เป็นปัจจัยในการกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงแปรตัว
แปรตาม)

---

¹ คาระดับนัยสำคัญทางสถิติ (∞) เป็นค่าที่เรากำหนดขึ้นเองเกี่ยวกับการให้ความสำคัญต่อการกล่าวสรุปตามข้อมูลในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามในที่นี้ได้กำหนด $\infty = 0.01$ แสดงว่าให้ความมั่นใจไว้สูงมากต่อการกล่าวสรุปว่า "ตัวแปรอิสระเป็นปัจจัยที่มีส่วนกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงตัวแปรตาม" กล่าวคือให้มีโอกาสกล่าวสรุปผิดพลาดเพียงร้อยละ 1 เท่านั้น และเป็นการกล่าวสรุปที่ถูกตอสูงถึงร้อยละ 99.

ด. สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์ความมีเงื่อนไข (Contingency

$$\text{Coefficient, } C = \sqrt{\frac{\chi^2}{\chi^2 + N}}$$

เมื่อ C = ค่าสัมประสิทธิ์ความมีเงื่อนไข

χ^2 = ค่าไค สแควร์ จากการคำนวณ

N = จำนวนประชากรทั้งหมด (1,013 คน)

หมายเหตุ ค่าสัมประสิทธิ์ความมีเงื่อนไข คำนี้อาจบอกระดับความมากน้อยของ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ซึ่งได้กำหนดระดับ ความสัมพันธ์ไว้ในข้อ 8 เรื่องการวิเคราะห์ข้อมูล

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในส่วนที่เป็นการวิจัยสนาม ในบทที่ 4 ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ถึงแหล่ง ความรู้ และระดับความรู้เกี่ยวกับประเพณีมาเดเซียของคนไทยในสี่จังหวัดชายแดน ภาคใต้ ได้พิจารณาจากกลุ่มตัวแปรอิสระต่าง ๆ โดยใช้ร้อยละ ซึ่งได้กำหนด ระดับความรู้ตามร้อยละดังนี้

- ตอบถูกร้อยละ 0 - 20 มีความรู้ในระดับต่ำมาก
- ตอบถูกร้อยละ 21 - 40 มีความรู้ในระดับต่ำ
- ตอบถูกร้อยละ 41 - 60 มีความรู้ในระดับปานกลาง
- ตอบถูกร้อยละ 61 - 80 มีความรู้ในระดับสูง
- ตอบถูกร้อยละ 81 - 100 มีความรู้ในระดับสูงมาก

ในส่วนที่วิเคราะห์ทัศนคติของคนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อ ประเพณีมาเดเซียในบทที่ 5 และบทที่ 6 เป็นการประเมินค่าความรู้สึกเอนเอียง ไปทางมาเดเซีย หรือเป็นกลางหรือเอนเอียงมาทางไทย

การนำข้อมูลเสนอได้ใช้รูปภาพที่แสดงเป็นกราฟ โดยใช้ร้อยละในการอธิบายในตอนท้ายของตัวแปรอิสระแต่ละตัวแปรได้รวมความรู้สึกจากคำถามต่าง ๆ ทั้งหมดโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) แล้วแสดงเป็นตารางเพื่อหาข้อสรุปของแต่ละตัวแปรอิสระในเรื่องทัศนคติ จากตารางดังกล่าวได้ใช้ค่าโค สแควร์เป็นเกณฑ์ตัดสินว่าตัวแปรอิสระมีส่วนกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ สำหรับระดับความมากน้อยของการมีอิทธิพลหรือความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามนั้นได้ใช้ค่าสัมประสิทธิ์ความมีเงื่อนไข (Contingency Coefficient)

เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์ความมีเงื่อนไข มีสิ่งที่ควรระวังอยู่อย่างหนึ่งคือการตีความระดับความสัมพันธ์ค่าเกินไป ค่านี้จะเป็น 1 ไม่ได้เลย แต่จะอยู่ระหว่าง 0 กับ 1 ฉะนั้นในการกำหนดความสัมพันธ์สูงหรือต่ำไม่เหมือนค่าสหสัมพันธ์อื่น ๆ เช่นถ้าเป็นตารางจากตัวแปร 2×2 ค่าสูงสุดของ $C \leq \sqrt{\frac{1}{2}}$ (0.707) หรือ $3 \times 3 \leq \sqrt{\frac{2}{3}}$ (0.816) หรือ $4 \times 4 \leq \sqrt{\frac{3}{4}}$ (0.866) เป็นต้น¹ ดังนั้นในที่นี้จึงแบ่งการตีความระดับความสัมพันธ์ออกเป็น 3 ตอนตามชนิดของตารางดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์เกี่ยวกับเพศ ศาสนา ภาษา ภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งเป็นตาราง 2×3 ได้แบ่งระดับความสัมพันธ์ออกเป็น 5 ระดับดังนี้
ค่าสัมประสิทธิ์ความมีเงื่อนไข	ระหว่าง	0.0000 - 0.1499	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก
"	"	0.1500 - 0.2899	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
"	"	0.2900 - 0.4299	มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

¹ สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, วัชชัย อักษรระสูช และ พิสิฐ สุทธิพงษ์, สถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร: 2521), หน้า 50.(อัคราเนนา) ., สุทธิชัย โง้วศิริ, สถิติธุรกิจ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2519), หน้า 214.

ค่าสัมประสิทธิ์ความมีเงื่อนไข	ระหว่าง	0.4300 - 0.5600	มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
"	"	" 0.5700 - 0.7100	มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก

2. การวิเคราะห์เกี่ยวกับระดับการศึกษาและอายุซึ่งเป็นตาราง 4×3 ได้แบ่งระดับความสัมพันธ์ออกเป็น 5 ระดับดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์ความมีเงื่อนไข	ระหว่าง	0.0000 - 0.1699	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก
"	"	" 0.1700 - 0.3299	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
"	"	" 0.3300 - 0.4899	มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
"	"	" 0.4900 - 0.6499	มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
"	"	" 0.6500 - 0.8299	มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก

3. การวิเคราะห์เกี่ยวกับอาชีพซึ่งเป็นตาราง 6×3 ได้แบ่งระดับความสัมพันธ์ออกเป็น 5 ระดับดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์ความมีเงื่อนไข	ระหว่าง	0.0000-0.17 99	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก
"	"	" 0.1800-0.34 99	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
"	"	" 0.3500-0.51 99	มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
"	"	" 0.5200-0.68 99	มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
"	"	" 0.6900-0.87 99	มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก

นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาที่ทราบความรู้สึกไปมาแลเห็นหรือไปไทยมากน้อยแค่ไหนนั้น นอกจากจะแสดงด้วยรอยละแล้ว ซึ่งโลกกล่าวมาแล้วว่าได้

วิเคราะห์เฉพาะรอยละของผู้ที่มีความรู้สึกใฝ่มาเลเซียและไผ่ไทยเท่านั้น หาก
 ต้องการทราบรายละเอียดโปรดดูตารางที่ 1 ข.-28 ข. กับตารางที่ 1 ค.-28 ค.
 ในภาคผนวก ข. และค. ผู้วิจัยจึงได้แสดงตัวเลขของความรู้สึกเอนเอียงไป
 ทางมาเลเซียและไทยโดยคะแนนเฉลี่ยด้วย โดยการกำหนดค่าของคะแนนจาก
 คำตอบของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ถ้าตอบใฝ่มาเลเซียได้คะแนนเท่ากับ 1
 ถ้าตอบเป็นกลางได้คะแนนเท่ากับ 0
 ถ้าตอบไผ่ไทยได้คะแนนเท่ากับ -1

ฉะนั้นในการแบ่งระดับของความรู้สึกดังกล่าวจึงได้แบ่งดังนี้ (ใช้ใน
 บทที่ 5, 6 และ 7)

ได้คะแนนเฉลี่ย	0.8001 ถึง 1.0000	รู้สึกใฝ่มาเลเซียมากที่สุด
"	0.6001 ถึง 0.8000	รู้สึกใฝ่มาเลเซียสูงมาก
"	0.4001 ถึง 0.6000	รู้สึกใฝ่มาเลเซียสูง
"	0.2001 ถึง 0.4000	รู้สึกใฝ่มาเลเซียค่อนข้างสูง
"	0.0001 ถึง 0.2000	รู้สึกใฝ่มาเลเซียมากกว่าไทย
"	0.0000	รู้สึกเป็นกลาง
"	-0.0001 ถึง -0.2000	รู้สึกไผ่ไทยมากกว่ามาเลเซีย
"	-0.2001 ถึง -0.4000	รู้สึกไผ่ไทยค่อนข้างสูง
"	-0.4001 ถึง -0.6000	รู้สึกไผ่ไทยสูง
"	-0.6001 ถึง -0.8000	รู้สึกไผ่ไทยสูงมาก
"	-0.8001 ถึง -1.0000	รู้สึกไผ่ไทยมากที่สุด

ดังนั้นในส่วนนี้สามารถสังเกตได้ง่าย ๆ คือ ถ้าหากค่าคะแนนเฉลี่ยออกมาเป็นบวก แสดงว่าเอนเอียงไปใฝ่มาเลเซีย และถ้าค่าคะแนนเฉลี่ยออกมาเป็นลบ แสดงว่าเอนเอียงมาไผ่ทางไทยนั่นเอง

9. แนวความคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทัศนคติ

คำว่า "ทัศนคติ" ตรงกับภาษาอังกฤษว่า "Attitude" มาจากภาษาลาตินว่า "Aptus" ซึ่งแปลว่าเหมาะสมหรือเหมาะเจาะ (fitness) หรือการปรุงแต่ง¹ (adaptedness) ปัจจุบันความหมายของทัศนคติยังไม่เป็นที่ยอมรับตรงกันในกลุ่มนักจิตวิทยา หรือกลุ่มที่ทำการศึกษาเรื่องทัศนคติ² แต่ละท่านได้ให้ความหมายที่แตกต่างกัน กล่าวคือ

โบการ์ด์ส³ อธิบายทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติคือแนวโน้มของกริยาอาการที่แสดงออกต่อหรือต้านในสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งจะมีค่าในเชิงบวก (positive) หรือเชิงลบ (negative)

เมอร์ฟี, เมอร์ฟีและนิวคอม⁴ ให้ความหมายว่าทัศนคติคือลักษณะของความชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจที่บุคคลแสดงต่อสิ่งต่าง ๆ

¹ Gardner Lindzey and Elliot Arenson, The Handbook of Social Psychology (Addison-Winley Publishing Company, 2nd.ed., 1968), p.60.

² ประภาเพ็ญ สุวรรณ, ทัศนคติ : การวัด การเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมอนามัย (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2520), หน้า 1.

³ E.S. Bogardus, Fundamental of Social Psychology (New York : Century Company, 1931), p.444.

⁴ G.Murphy, L. Murphy and Newcomb, Experimental Social Psychology (New York : Harper and Row Publishers, 1937), p.889.

เพอร์จูนสัน¹ กล่าวว่า ทศนคติเป็นการแสดงออกของความเชื่อว่าจะ
อะไรถูกอะไรผิด ชอบหรือไม่ชอบ ยอมรับหรือปฏิเสธ

โรเซมเบอร์ก² ให้ความหมายว่าทศนคติคือการตอบสนองทาง
ด้านความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้เกี่ยวข้องกับความคิด
ความเข้าใจของบุคคลนั้น

เคนเลอว์³ ให้คำจำกัดความไว้ว่าทศนคติคือ ภาวะความพร้อมของ
แต่ละบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าในสังคมรอบ ๆ ตัวเขา
หรือแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมในทางสนับสนุนหรือต่อต้านภาวะการณ์บางอย่าง
ต่อบุคคล ต่อสถาบันหรือต่อความคิดบางอย่าง

ฮิลการ์ด⁴ ให้คำจำกัดความไว้ว่า ทศนคติคือพฤติกรรมหรือความ
รู้สึกครั้งแรกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่แนวความคิดหรือภาวะการณ์ในการเข้าหา
หรือออกห่างเป็นความพร้อมที่จะตอบสนองในครั้งต่อ ๆ ไปในการเอนเอียงไป
ในลักษณะอย่างเดิมเมื่อพบกับสิ่งดังกล่าวนั้นซ้ำอีก

---

¹ L.W. Ferguson, Personality Measurement (New York :
McGraw-Hill, 1952), p.81.

² M.J. Rosemberg, "Cognitive Structure and Attitude
Affect", Journal of Abnormal and Social Psychology, 53(1956):367.

³ Haward H. Kendler, Basic Psychology (New York : Appliton
Century-Crofts Company, 1963), p.572.

⁴ Ernest R. Hilgard, Introduction to Psychology (New York :
Harcourt Brace and World., Inc., 1962), p.214.

จากคำจำกัดความของนักทฤษฎีที่ศึกษาเรื่องทัศนคติข้างต้น พอจะสรุป คำจำกัดความรวม ๆ ได้ดังนี้

"ทัศนคติเป็นความรู้สึกรู้สึกหรือความคิดเห็นซึ่งมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ และพร้อมที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองการณภายนอก" จากคำจำกัดความนี้ พอจะ แยกแยะองค์ประกอบของทัศนคติออกได้เป็น 3 ส่วนคือ

1. องค์ประกอบทางด้านความคิด ความเข้าใจ หรือทางด้าน พุทธิปัญญา (Cognitive Component) ทัศนคติทางด้านนี้จะแสดงออกมาใน ลักษณะที่เชื่อว่าอะไรถูกอะไรผิด ซึ่งประกอบด้วยเหตุผล
2. องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective Component) ทัศนคติทางด้านนี้จะแสดงออกมาในลักษณะความชอบหรือไม่ชอบ สนับสนุนหรือไม่ สนับสนุน โดยมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ
3. องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรมหรือทางด้านปฏิบัติ (Behavioral Component) ทัศนคติทางด้านนี้จะแสดงออกในรูปการยอมรับหรือปฏิเสธ ซึ่งมีแนวโน้มไปในทางปฏิบัติ

ในการวิจัยครั้งนี้ได้วัดทัศนคติในรูปของ Affective Component กับ Cognitive Component ได้กล่าวถึงความรู้สึกสนับสนุนสิ่งต่าง ๆ ของ ประเทศมาเลเซียและไทย โดยการสร้างภาพพจน์ในทางบวกหรือลบ ซึ่งได้ กล่าวไว้ในบทที่ 5 และได้วัดทัศนคติในรูป Behavioral Component ที่กล่าว ถึงความรู้สึกผูกพันในสัญชาติมาเลเซียไว้ในบทที่ 6

ทัศนคติสามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้ตามการได้รับประสบการณ์ ของบุคคล การปรับตัวของบุคคล การเลียนแบบจากคนที่คุ้นเคยและคนอื่นใน สังคม สิ่งเหล่านี้เมื่อรวมกันแล้วจะกลายเป็นแบบแผน หรืออาจแยกกล่าวได้

ว่า พัฒนาการของทัศนคติเป็นไปตามหลัก 3 ประการคือ ¹

1. การติดต่อและสัมพันธ์กับผู้อื่น (Association)
2. การถ่ายทอดแบบอย่างของผู้อื่นมาเป็นของตน (Transfer)
3. การสนองความต้องการของตน (Need Satisfaction)

เนื่องจากสภาพแวดล้อมในสังคมและวัฒนธรรมต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นทัศนคติย่อมมีการเปลี่ยนแปลงและยึดหยุ่นไปตามสภาพแวดล้อมของสังคมด้วย เฮอริเบิร์ต ซี.เคลมาน ² (Herbert C. Kelman) ได้เสนอขบวนการ 3 ประการที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไว้ดังนี้

1. Compliance (การยินยอม) เป็นการยอมตามที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับอิทธิพลจากผู้อื่น เพราะต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อตนในทางที่ตนต้องการหรือพอใจ

2. Identification (การเลียนแบบ) เกิดจากการที่บุคคลนั้น ๆ ยอมรับอิทธิพลจากผู้อื่น เพราะต้องการสร้างพฤติกรรมของตนขึ้นให้เหมือนกับคนในสังคม เพื่อที่จะติดต่อกับหรือมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดี

3. Internalization (ต้องการเปลี่ยนแปลง) เกิดจากการที่บุคคลยอมรับอิทธิพลหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เหนือกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของ

¹ สุนันต์ จิตพิทักษ์, "ระยะทางสังคมในภาคใต้ของประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต แผนกสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 24.

² Herbert C. Kelman, "Compliance, Identification and Internalization : Three process of Attitude Change." Attitude Theory and Measurement (New York : John Wiley and Sons, 1967), pp. 469-71.

ตนเอง เนื่องจากตรงกับความต้องการภายในของบุคคลนั้น

อย่างไรก็ตามแม้ว่าทัศนคติมีการเปลี่ยนแปลงได้ แต่ก็ยังมีความคงที่
แน่นอนพอที่จะกำหนดท่าทีและพฤติกรรมของบุคคลได้ ซึ่งเรมเมอร์¹ (Remmers)
ได้กล่าวไว้ว่า "ทัศนคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่ในบางกรณีมีการเปลี่ยนแปลง
น้อยมากหรือเปลี่ยนไต่ยากมาก"

10. การเสนอทวิวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 7 บท คือบทที่ 1 เป็นบทนำ
ที่กล่าวโดยทั่วไปเกี่ยวกับงานวิจัย อันได้แก่สภาพของปัญหา วัตถุประสงค์ ของ
การศึกษา ขอบเขตของการศึกษา สมมติฐานในการวิจัย การออกแบบในการ
วิจัยซึ่งประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่าง การดำเนินการสุ่มตัวอย่าง การออกแบบ
สอบถาม สถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย และแนวความคิด - ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ตลอดจนประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย ในบทที่ 2,3 เป็นการกล่าว
ถึงความเป็นมาของสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และสภาพสังคมเศรษฐกิจและการเมือง
ของสี่จังหวัดนี้เพื่อเป็นพื้นฐานในการเข้าใจปัญหาเรื่องนี้พอสังเขป บทที่ 4 เป็น
บทที่เริ่มเสนอและวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยสนาม ในบทนี้ได้กล่าวถึงความรู้อัน
เกี่ยวกับประเทศมาเลเซียของคนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนแหล่ง
ความรู้ที่ได้รับ และเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับประเทศมาเลเซียกับประเทศไทย
ของคนไทยในสี่จังหวัดดังกล่าว ในส่วนสุดท้ายของบทที่ 4 ได้กล่าวถึงการพิสูจน์
สมมติฐานที่ 1 ไว้ด้วย ส่วนบทที่ 5,6 ได้วิเคราะห์และเสนอข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติ
ของคนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อประเทศมาเลเซียโดยเปรียบเทียบกับที่มี

¹

H.H. Remmers, Introduction to Opinion and Attitude Measurement
(New York : Harper & Brothers Publishers, 1954), pp.6-7.

ต่อไทย การเสนอทวิวิจัยในตอนนี้ได้กำหนดตัวแปรตาม 2 ตัวแปร คือ ความรู้สึกเชิงสนับสนุนมาเลเซียและไทย (กล่าวไว้ในบทที่ 5) กับความรู้สึกผูกพันในสัญชาติมาเลเซียและไทย (กล่าวไว้ในบทที่ 6) ซึ่งตัวแปรทั้งสองนี้เมื่อรวมเข้าด้วยกันได้แก่ทัศนคตินั้นเอง

ในบทที่ 5 ที่ว่า ำเกี่ยวกับความรู้สึกสนับสนุนมาเลเซียและไทย และบทที่ 6 เกี่ยวกับความรู้สึกผูกพันในสัญชาติมาเลเซียและไทย ได้ใช้คำถามบทละ 4 ข้อ ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ได้วิเคราะห์คำถามเป็นรายข้อควบคู่กับตัวแปรอิสระแต่ละตัวแปร ในตอนท้ายของแต่ละตัวแปรอิสระได้นำเอาคำถามทั้ง 4 ข้อรวมเข้าด้วยกันโดยใช้ค่าเฉลี่ย (มีชดิมเลขคณิต) แล้วแสดงในรูปตาราง ต่อจากนั้นได้วิเคราะห์รวม ๆ ใ้เรื่องความรู้สึกสนับสนุนกับความรู้สึกผูกพันในสัญชาติ และในตอนสุดท้ายของบทที่ 5, 6 ได้กล่าวถึงการพิสูจน์สมมติฐานที่ 2 และ 3

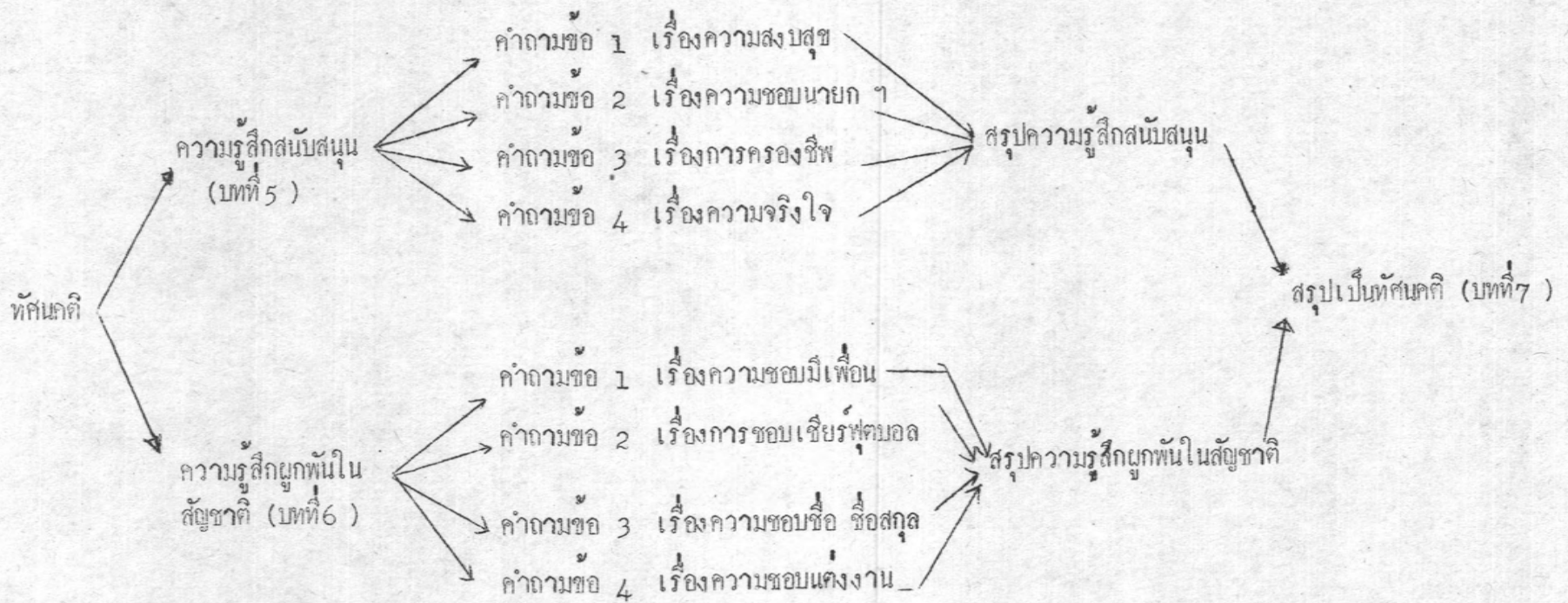
ในบทที่ 7 ได้รวมความรู้สึกสนับสนุนประเทศทั้งสองกับความรู้สึกผูกพันในสัญชาติของประเทศทั้งสองโดยใช้คะแนนเฉลี่ย (มีชดิมเลขคณิต) อีกครั้งหนึ่งในตอนนี้จะกล่าวถึงทัศนคติของคนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจำแนกบรรยายตามตัวแปรอิสระต่าง ๆ โดยการเปรียบเทียบระหว่างทัศนคติที่มีต่อมาเลเซียกับที่มีต่อไทย ในตอนท้ายสุดของงานวิจัยนี้ได้กล่าวถึงข้อสรุปต่าง ๆ ของการวิจัยและขอเสนอในอันที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (โปรดดูแผนภูมิประกอบหน้า 27)

11. นิยามศัพท์บางคำที่ใช้ในการวิจัย

1. ทัศนคติ หมายถึงความคิดเห็นหรือความรู้สึกซึ่งมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบและพร้อมที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองการณ์ภายนอก ในที่นี้วัดได้จากความรู้สึกเชิงสนับสนุนหรือคัดค้าน และความรู้สึกผูกพันในสัญชาติ

แผนภูมิประกอบ แสดงขั้นตอนของการเสนอทวิวิจัย

หมายเหตุ บทที่ 1 เป็นบทนำ บทที่ 2-4 เป็นสภาพทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เพื่อนำไปสู่การทำความเข้าใจในบทที่ 5,6,7

2. มาเลเซีย หมายถึง ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย
3. ภาษามลายู หมายถึง ภาษาประจำชาติของประเทศมาเลเซีย และที่ใ้ช้พูดกันเป็นส่วนใหญ่ในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้
4. สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล
5. คนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง ผู้ที่อาศัยอยู่ในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้
6. มุสลิม หมายถึง ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามโดยทั่วไป
7. ไทยอิสลาม หมายถึง คนไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้
8. ปอเนาะ หมายถึง สถาบันให้การศึกษาและอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม
9. มัสยิดและสุเหร่า หมายถึง สถานที่ที่มุสลิมไปทำการนมัสการ และสักการะพระอัลลัฮ์
10. ความรู้เกี่ยวกับประเทศมาเลเซียและไทย หมายถึง ความรู้ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ในขอบเขตของคำถาม 5 ข้อในบทที่ 4 เท่านั้น
11. โตะอิหม่าม หมายถึง ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้นำในการประกอบศาสนกิจบางอย่างในมัสยิดและสุเหร่า
12. คณะยุติธรรม หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าผู้พิพากษาประจำศาลจังหวัด มีหน้าที่พิพากษาวินิจฉัยตามพระธรรมวินัยของศาสนาอิสลามในเรื่องเกี่ยวกับครอบครัวและมรดก แต่เดิมเรียกว่า โตะกาฎี
13. โตะครู หมายถึง ผู้ที่จัดตั้งปอเนาะขึ้นมาเพื่อสั่งสอนศิลปวิทยาการในทางศาสนาอิสลาม มุสลิมโดยทั่วไปให้ความเคารพนับถือมาก เพราะเป็นผู้มีความรู้แตกฉาน

14. โตะหะยี คือ ผู้ที่ผ่านการประกอบพิธี "ฮัจยี" จากนครเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบียมาแล้ว

15. โตะ เป็นคำที่ใช้เรียกนำหน้าบุคคลที่เคารพยกย่อง

12. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้

1. ทำให้ทราบว่า ทักษะคติโดยส่วนรวมของคนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อประเทศมาเลเซียและมีต่อประเทศไทยแตกต่างกันอย่างไร
2. ทำให้ทราบว่ากลุ่มตัวแปรอิสระต่าง ๆ มีทักษะคติต่อมาเลเซียและไทยแตกต่างกันอย่างไร ตลอดจนทราบว่าตัวแปรใดมีทักษะคติที่ดีต่อมาเลเซียและไทยมากที่สุดและรองลงมาตามลำดับ
3. ทำให้ทราบว่า คนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความรู้เกี่ยวกับมาเลเซียมากน้อยแค่ไหน และทราบว่าเมื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับประเทศไทยแล้วแตกต่างกันอย่างไร
4. เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติในอันที่จะนำผลการวิจัยไปประกอบการกำหนดนโยบายบริหารสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เหมาะสมและได้ผลดีที่สุดเท่าที่ทำได้
5. การวิจัยครั้งนี้ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาทางด้านรัฐศาสตร์โดยตรง.